

Szerkesztéségi iroda:

Rimaszombat, Rimasor 25. sz.
Ide intézendő a lap szellemi
részét érdeklő minden közle-
mény és levelezés.

Bérmentetlen levelek nem fo-
gadhatók el.
Kéziratok nem adtnak vissza.

Előfizetési díj:

Egész évre 4 frt.
Fél évre 2 frt.
Negyed évre 1 frt.
Egyes szám ára 10 kr.

GÖMÖR-KISHONT.

VEGYES TARTALMU HETILAP.

MEGJELENIK MINDEN HÉT VASÁRNAPJÁN.

Kiadó-hivatal:

R.-szombat, Losonezi-utca 24.
sz. **Rábely Miklós** könyvnyom-
dájában. — Ide intézendők a
kiadóhivatalt illető előfizetési
pénz-, hirdetmény-, nyiltér-
és felszólamlások.

Hirdetési díj:

Egy négyhasábos peitisor tér-
fogata 5 kr.
Bélyegdíj: minden beiktatás
után 30 kr.

Nyiltér:

Egy sor 20 kr.

Előfizetéseket elfogad: A „Gömör-Kishont kiadóhivatala Rimaszombat Losonezi-utca 24. sz., nemkülönböztetve minden hazai postahivatal. Az előfizetések legezélszerűbben posta-utalvány útján eszközölhetők. — **Hirdetéseket** csupán csak a kiadóhivatal vesz fel.

„Szegény-gazdagok.“

Azon szerencsétlenekről szólunk, akik szegények
tehetségben, de vágyaikban gazdagok.

Egészségtelen társadalmi viszonyokra lehet biz-
tosan következtetni ott, hol aránytalanul nagy a
közhivatalokra, a tudományos pályára törekvők szá-
ma. E beteges jelenség nálunk is félreismerhetlenné
lett. Érezzük romboló visszahatását főleg kézműpa-
rosaink körében, s nem mi hangoztatjuk először, hogy
míg a kisebb birtokos szülék, iparosok általában abba
helyezik szívök büszke örömét, hogy gyermekeik leg-
alább is tekintetesekek legyenek mind en-
nárón, míg nem lesz gondoskodva arról, hogy tu-
dományos pályára csak tehetséges, hivatott ifjak bo-
csátassanak, — ami a IV—VI. gymnas. osztályban
már megállapítható lenne, — addig gyökeres javulás
e téren, minden üdvös törvény dacára sem várható,
ha csak magok az intéző körök vezérférfiai egysült
erővel nem hatnak oda, hogy e társadalmi betegség-
ből napról-napra többen kigyógyuljanak.

Valóban elszomorító, miszerint manapság a leg-
több iparos, majdnem ellenszenvvel gondol arra, hogy
mühelyét saját fia vegye át, sőt, ha csak egy 25—
30 frttal fizetett dijuoki állomáshoz juthat, otthagyja
mühelyét maga is.

Nem állítjuk, hogy az iparos, a kisbirtokú esa-
ládok gyermekei neveltetésének emez irányát a
multban, míg a nemes ember „nem irok, nem
olvasok“-féle elvek mellett is megélhetett, kárhoztatni
lehetett volna. sőt a mennyiben a nemesi előjogokat
— kardon kívül — csak tudománnyal lehetett meg-
szerezni, örvendetes is volt, mert jórészen a magu-
kat így felküzdöttek, az ugynevezett honoratisok
tömege volt az, mely a tudomány s művészet kincseit
nyelvünkön és az által nemzetiékké tette. — De ez
aranyidők már visszahozhatlanul elmúltak; a kivált-
ságok értéküket veszítették; a földbirtok véghetetlenül
megoszlott, s maga e föld már nem tejjel és mézzel
folyó Kanaan többé; de kizsarolva őstermő erejéből,
ma már az elméleti ismereteket is segélyünkre kell
szólítanunk, ha azt akarjuk, hogy mindennapi keny-
rünket megteremje. Maga az az egykor büszke ne-
messég nagy része pedig, önhibájából vagy a nélkül

— czéltalan volna enek okát most feszegetni, mert
ugy is ugyanazon eredményre vezetne — elvesztve
lábai alól a földet, maga is köz- és tudományos pályán
keresi megélhetése feltételeit, s épen nem vehető rosz
néven — legalább nemzeti szempontból s egy ideig,
— ha a születeinek kisebb-nagyobb mértékben
még ma is némi előnye van azok fölött, kik vagy
korlátolt képességet — szűk körökben megrögzött —
hajlamokat, vagy hiányosan fejlett ismereteket viúne-
nek a közkormányzat gépezete közé.

Nem azt akarjuk ezzel mondani, hogy a régi
köznevelés sarjadékának egyedüli kiváltságos helye
lenne a közhivatal s annak minden ize megannyi ké-
pesített hivatalnok és tudós, sőt igen is ohajtandó
lenne, hogy az ő soraikban is láthatnánk — mint
másutt — kitűnő iparosokat, — amint hogy itt-ott
már vannak is, — de míg maguk tulajdonképeni
iparos családaink nem tisztelik meg saját műhe-
lyüket azzal, hogy kevésbbé tehetséges gyermekük-
nek ott mutassanak helyet, mitán az ipariskolákat
velük bevégeztették: addig ne vegyék rosz néven, ha
felelőszakolt gyermekük hátra szorulva, fellengző ál-
maik csak a legtrikább esetekben valósulnak.

Ellenben honnan kezdődik iparunk hanyatlása?
mióta vesztették el ipari készítményeink értéküket,
keresetségűt? Ó, nem az iparszabadság ron-
totta meg azt, mert képzett iparosokra néz-
ve ez csak versenynek, haladásnak lett volna megbe-
csülhetlen eszköze, — de megrontotta az, hogy értel-
mes iparosaink, kik legkevesebb négy, — igen gyakran
hat osztályú gymnasiumot végeztek egykor, mielőtt
kézművesekké lettek volna, nagyrészen lassanként el-
haltak vagy visszavonultak, s helyüket idegeneknek,
kontároknak engedték át.

Az élet, a tapasztalat jó iskola ugyan s nem pé-
lda nélküli, hogy az új nemzedék is mutat fel tehet-
séges iparosokat még ma is, de ezek működését —
igen kevés tiszteletre méltó kivétellel — megsibbasz-
ja az erejükön felüli költsékezés, melylyel gyermekeik
divatszertű neveltetése jár. Ugyan, ha szét-
néznénk közöttük, találnánk e csak öt-hat egyént,
ki gyermekeinek tehetségével, vagyoni erejével, a vi-

szonyokkal okosan számot vetve, saját családjában el-
nyomni törekednek az üres ábrándokat?

De ma már kézműiparunk hasonlíthatatlanul maga-
sabb fokon is áll, mint csak pár évtizeddel előbb. A
gyakorlati ismeretek, művészetek terjedése minden
irányban nemesítőleg hat, az iparra is úgy, hogy az
azzal foglalkozók tömege, ha általában feljogja hivatá-
sának fontosságát, e nemzet további ezred éves fenn-
állásának legerősebb biztosítéka lesz, míg önmaga
anyagi jólétének egyedül kimeríthetlen forrásához jut.

Nincs tehát oka senkinek szégyenelnie iparát,
midőn az elvont tudományok, a hivatalok, avagy ma-
gas rangok emberével érintkezik; nincs miért irigyle-
nie azok állását, míg szívben, lélekben nemesen, füg-
getlenül élve, nyugodtan gondolhat arra, hogy hiva-
tását becsületesen betöltötte.

Igen, de ehhez a műhelyen kívül tanulmány is
kell. Ott vannak az ipari-, a földműves-, a szakiskolák.
Népesítsük be azokat. Ragadjuk meg az alkalmas esz-
közöket, a melyeket a törvény ad kezünkbe, hogy
gondoskodhassunk a tanoncok, a segédek fokozatos
képzéséről, Neveljünk értelmes, művelt iparosokat sa-
ját gyermekeinkből is, hogy ne szaporodhassék közöt-
tünk azoknak száma, kik

„Szegény gazdagok.“

Sz.

**Gömör-Kishont megye közigazgatási bizottsá-
gának félévi jelentése az 1884. év első felére.****VI. A tisztii ügyészhez utalt ügyek köréből.**

A tisztii ügyészhez utalt ügyek menete rendez volt, sem-
miben felakadást nem szenvedett.

Adóhátralek biztosítása és behajtása okából az ingatlanra
vezetett végrehajtás telekkönyvileg bekebelezetett, árverés ké-
retett, árverés telekkönyvileg feljegyeztetett, tényleg megtarta-
tott több esetben, egy esetben megtartott a vételár felosztása
iránti tárgyalás is.

Folyamatba tetetett fegyelmi ügy: hivatalos pénzek elsi-
kasztása miatt oldalfali körjegyző ellen, s ügyészi indítvánnyal
befejezetett, hanyagság és visszaélés miatt. — de tulajdonké-
pen fegyelmetlenség és feljebbvalója irányában a köteles tisz-
teletnek megsértése okából a felsőajói körjegyző ellen szinte
ügyészi indítvánnyal befejezetett, hivatalos pénzek törvényellenes
kezelése miatt horkai és oszgyáni körjegyző ellen, mindkét ügy
véleményezése a kir. ügyészséghez tetetett át.

— Ti azért, vágott közbe a lelkész, mégis meglege-
dettek vagytok.

— Oh igen, én boldog vagyok, ha gyermekemet látha-
tom, csak ne volna az a livry-i vadásztársaság, ne volna az
a robot, ne lenne az a sok mindenféle kiadás, kivált a sóadó,
ugy panasza soh'se nyitnám a számat. Ha ez az adó nincs,
ugy már néhány franc-ot megtakaríthattam volna gyermekem
számára.

— Ne békételenkedj Betti. — viszonzá a lelkész mélyen
sóhajva — az adó olyan mint a fájdalom, születésünktől fog-
va tűrnünk kell azt. É nehéz keresztet mindnyájunknak vi-
selnünk kell, mindenkinek kell szenvednie és fáradnia, mert a
fügefá, mely nem gyümölcsözik, meg van átkozva, kiszárad és
kivágatik. De leányom, a holnap nektek az örömeitek napja.
M o m i n i kisasszonynak az a kívánsága, hogy ti szomszédai-
tokat s jó ismerőseiteket megvendégléjétek, rám bízta tehát,
hogy nektek e kis összeget nyújtsam át.

— Nekem haszonnyé Livrest! kiáltá Betti örömben,
oh Istenem milyen szép főkötőcskét veszek majd gyermekem-
nek, oh az az áldott jó nő, mily jóltevő, milyen örömet
ragad meg minden alkalmat, hogy a szegényen könyörüljön;
fizesse meg neki a jó Isten!

E pillanatban megnyílt a kunyhó ajtaja s György az
erdőfelügyelő lépett be, s miután Bettinek jó estét monda, a
lelkész pedig tiszteletteljesen üdvözlé, kopott kalapját egy fo-
gasra akasztva, engedelmet kért ily késő betéréseért.

— Oka e késő betérésemnek — szóla — az a sok sem-
mirekellő vadászó, kik után egész napestig nyargalóztam a
G r o s-B o i s-tól egész ideig, bejártam s csaknem szemem előtt
bocsáták el betanított menyeteiket a nyulacsákra. — Oly köz-
zel voltam hozzájuk, hogy alig volt idejük hálóikat elvonni.
Tisztán az ördögnek kellett velök lenni, hogy ennyire meré-
szeltek, mégcsak meg se szepentek a főerdőmestertől, pedig
nincs is két hónapja, hogy egy tömlőczbe került, még vala-
melyik semmirevalót fel is kötnek azért a vadászásért.

T Á R C Z A.**Egy gondolat . . .**

Vajjon, vajjon a gonoszságnak
Lesz-e valaha vége?
Egy új világ valaha lép-e
Ez elromlott helyébe?

Leend-e oly idő, leend-e,
Mely megtöri uralmát
A gonosznak? s megadja méltón
Kinek-kinek jutalmát.

Hol az erény nem földre sujtva
Fetreg az ut porába,
S az ártatlanság nem lerántva
A gyalázat sarába.

Hol nem a bűn ül diadalmat
Bukásán az igaznak,
Bítófa vár, bító vak útján
És nem babér a gaznak.

Nem, oly idő so'sem jövend el,
Emberek mindig lesznek,
Ikertestvér a bűn, s az ember,
Ők egy napon születtek.

Borsody Béla.

A vadászó gyermeke.

„Journal des Chasseurs“ után Br. Nyáry László.

— Bocsánatot kérek kedves tisztelendő ur, szóla Betti,
mialatt szorgoskodék néhány ingecske és pólyácska szappanoz-
gatásával. A jó lelkész pedig a kandalló mellé telepedve, sé-
tapalézájával szitogatá a paraszt.

— Bocsánatot kérek, míg munkámat elvégzem, hiszen
a tisztelendő ur oly kegyes és tudja, hogy ilyen szegény em-
berek mint mi, dolog nélkül sohasem lehetünk s már késő is
az idő, holnap szépen akarom felöltöztetni az én drága gyer-
mekemet, mert az Isten házában tisztán kell megjelennie; ke-
resztstülői se szégyeljék magokat, mert mégis a tisztelendő
ur jószágából találunk egyet. Senkiséim akart rá se tekinteni
szegény gyermekünkre, mindenki azt mondá, hogy hiszen mi
földhözragadt szegények vagyunk s hogy ha a gyermeknek
keresztstülőivé lennének, még gondolni is kellene őt; de a
tisztelendő ur mindig úgy gondoskodik rólunk, mint jó lelki-
atya, azt mondá: — Betti gyermekének keresztstülét kell kap-
nunk s kapott is, még pedig előkelőt, a várkastély erdészét.
— Hát hiszen, szóla a jó lelkész, én csak kötelességet
teljesítettem.

— Lássya kedves tisztelendő ur! vágott közbe Betti, én
csak attól tartok, hogy ezt soha vissza nem szolgálhatjuk. Oh
ha tudná, hogy mennyire megörvendeztem, hogy mennyire
szeretem ezt az áldott kis teremtetést! Meglássa csak kedves
tisztelendő ur! mialatt szappanos kezét törülgetve, a fűgaly-
ból fonott kosárhoz siette, melyben gyermeke aluvék s öt eső-
kal halmozva emelé fel, büszkén, örömtől sugárzó arczzal
vivé a jó lelkész elé. — Nézze, nézze, mily erős már, pedig
még csak három hónapos, nem, ilyen drága szép gyermeke
nincsen senkinek.

A kis kunyhó csak úgy viszhangzott a halmaz esőktől.
Midőn még egyszer lelke egész gondolatával esőkolá meg a
gyermek ajkait, tovább folytató beszédét:

— Bizony gyermekünknek jó nevelést kell adnunk, le-
gyen istenfélő, jó erkölcsű, legyen szorgalmas s hogy ha a
jó Isten az én Jakabomnak s nekem egészséget ad, annyit
fogunk dolgozni és úgy fáradozunk, hogy valami keves-
két összetakaríthassunk, a mi drága kisikének, hogy ő
jobb sorsba jusson, ne legyen kénytelen annyit nélkülözni,
mint mi.

VII. Az árvászeki elnök jelentései nyomán.

A megyei központi árvászeki ügykörében a lefolyt félévben személyváltozás történt, memiben Szentpétery Béla előadó elhunyt s helyette a megyei bizottság március havi közgyűlésén előadónak Szakall Vincze harmadik előadót, és ennek helyére Kubinyi Andor rimaszécsi jbeli volt szolgabírói segédet választotta meg.

Az ügymenet, kivéve azon hátráltatást, melyet néhai Szentpétery Béla betegeskedése, majd elhunyt s később a helyettesített előadónak beszokás hiányából származott lassu haladása okozott — rendes volt; s a kiegészítés után csakhamar annyira javult, hogy a tetemes hátralék észrevehetően, vagyis tekintélyes számban megfogyott.

A pénzkezelésnél némi hátráltatást okozott annak szokatlansága, hogy a kir. belügyi miniszterium intézkedése szerint pénzintézeteknél volt tetemesebb kihelyezés korlátozandó lévén, részint a kir. adóhivatalnál kellett pénzeket elhelyezni, részint azokat értékpapírok vásárlására fordítani, és ezen műveletek más formákat kívántak; felakadás azonban nem történt, s ma már biztos nyomokon halad.

A számadásra kötelezett gyámok számadásai rendes időben befolytak, külön szigorú intézkedésre a végett, hogy ezen számadások beadassanak — szükség nem volt.

A gyámi számadások felülvizsgálata megtörtént, azoknak felülvizsgálata alkalmából is valamely intézkedés szüksége elő nem állott. A számadások pontosak és elfogadhatók voltak, az azokból folyó további kötelezettség terhe alól a gyámok szokott fentartással feloldattak. Számadásbeli hiányok nem észleltek s az általános eredmény megnyugtató volt.

Magánkötvények után lejárt kamatok pontosan fizettek s befolytak; két eset mindazonáltal előfordult, melyben kamat nem fizetés okából a tőke 145 frt és 200 frt felmondott.

Tüzeset alkalmával a lefolyt félévben kiskorúak Putnokon, Kis-Röczen, Pádáron és Szalócson károsodtak. A kárérték a biztosító intézet által hiány és késedelem nélkül kifizettetett.

December végével gyámság alatt maradt volt 11256 kiskorú. A lefolyt félévben gyámság alá került 209. Gyámhatósági felügyelet alatt állott összesen 11465. Kik közül gyámság alól szabadult a félév folyamán teljeskorúság következtében 127. Nagykorúsítás által 6. Férjhezmenetel után 118. Halálozás után 17. Összesen 268. Tehát gyámság alatt maradt a következő félévre 11197 kiskorú.

December végével gondnokság alatt maradt 212 egyén. Gondnokság alá került a lefolyt félévben 4. Gondnokság alatt állott a lefolyt félév folyamán összesen 216 egyén. Gondnokság megszüntetése által szabadult 1. Halál folytán 2. Összesen 3. A félév végével gondnokság alatt maradt 213 egyén.

Az ügyforgalomban az előző félévről átvett 677 db. A félév folyamán beérkezett 4823, összesen 5500. Ebből a félév folyamán elintéztetett 5123. A félév végén tehát hátralékban maradt 377 db. A kiadványozásnál volt hátralék 187, melyhez az irodába beérkezett 5460 szám, feldolgozandó volt összesen 5647 szám. Feldolgoztatott és kiadatott 5421, hátralékban maradt 226 szám.

A megyei gyámpénztárban:

	Készpénz	Magánkötv.	Értékpapír	Drágaság	Összesen.
Maradt . . .	5053 09 ¹ / ₂	92303 77	130149 88 ¹ / ₂	8442 52	236049 27 kr.
Befolyt . . .	60265 24	1501 33	50267 18	—	112033 75 kr.
Összesen . . .	65318 33 ¹ / ₂	93805 10	180517 06 ¹ / ₂	8442 52	348083 02 kr.
Kiadatott . . .	64826 12 ¹ / ₂	5463 50	24623 22 ¹ / ₂	—	94912 85 kr.
Maradt . . .	492 21	88341 60	155893 84	8442 52	253170 17 kr.

Magánkötvényen kihelyezve áthozott: 57034 34. a lefolyt félév alatt kiadatott 1501 frt 33 kr. Kihelyezve volt összesen 58535 frt 67 kr. Ebből visszafizettetett a félév folyamán 5463 frt 50 Lr. Magánkötvényekre kihelyezve maradt 53072 frt 17 kr.

Ezen kihelyezett tőkék után kamathátralékban volt az előző félév végén 30 frt 02 kr. 53072 frt 17 kr. után fizetendő volt 6%-val 1593 frt 16 kr. összesen 1622 frt 18 kr. Tényleg fizettetett 1590 frt. hátralékban maradt 32 frt 18 kr.

A gyámság és gondnokság alól szabadult 271 egyén közül vagyontalan volt 44. Ingó és ingatlan vagy csak ingóval bírt 227 egyén. A kiadványozott pénzek hiány és késedelem nélkül kiadhatók voltak, s a jelentkező feleknek valósággal ki is adták.

A rozsnói városi árvászeknél 32 szaporodással gyámság alatt állott 439 kiskorú. Teljeskorúság következtében szabadult 3. Gyámság alatt maradt továbbra 436 kiskorú.

Gondnokhatósági felügyelet alatt állott és maradt 3 egyén. Ügyforgalomban 2 hátralék szaporodott beérkezett 153 számmal, melyekből elintéztetett 151, s hátralék gyanút maradt a következő félévre 4. Az irodában pedig 4 hátralékhoz beérkezett 114 szám, feldolgozandó volt 118, feldolgoztatott 114, hátralékban maradt 4.

A gyámpénztárban:

	Készpénz	Magánkötv.	Értékpapír	Drágaság	Összesen.
Maradt . . .	—	21784 46	62040 35	227 12	84055 43 kr.
Befolyt . . .	3803 30	3758 38	215 56	30 —	9707 54 kr.
Összesen . . .	3803 30	25545 84	64156 71	257 12	93762 97 kr.
Kiadatott . . .	3803 30	688 94	6871 71	40 —	11403 35 kr.
Maradt . . .	—	24857 50	57285 —	217 12	82359 62 kr.

Tőke utáni esedékes kamatok kiegyenlítették.

A gyámság alól szabadultak közül vagyontalan egy sem volt.

A rimaszombati városi árvászeknél: gyámság alatt átvett 365 kiskorúhoz a félév folyamán gyámság alá került 21, s így gyámság alatt volt összesen 386 kiskorú. Ezek közül teljeskorúság következtében 10. férjhezmenetel folytán 1, halálozás után 1, összesen 12 szabadulván, a következő félévre gyámság alatt maradt 374 kiskorú.

A gondnokhatósági felügyelete alatt állott 2 egyén közül egyik elhalván, gondnokság alatt maradt 1 egyén.

Az ügykezelésnél december végével hátralékban maradt 10 számmal beérkezett 520, elintézendő volt 530, elintéztetett 528, hátralékban maradt 2. Az irodában pedig hátralék volt 39 szám, beérkezett 520, feldolgozandó volt 559 szám, leiratott kiadatott 534, hátralékban maradt 25 szám.

A gyámpénztárban:

	Készpénz	Magánkötv.	Értékpapír	Drágaság	Összesen.
Maradt . . .	—	5799 60 ¹ / ₂	51738 64	65 —	57603 24 ¹ / ₂ kr.
Befolyt . . .	41863 27	3503 —	1984 11 ¹ / ₂	—	47345 38 ¹ / ₂ kr.
Összesen . . .	41863 27	9307 60 ¹ / ₂	53822 75 ¹ / ₂	65 —	10495 63 kr.
Kiadatott . . .	3100 24	3 50 —	36407 73	—	42857 97 kr.
Maradt . . .	38763 03	5957 60 ¹ / ₂	17315 02 ¹ / ₂	65 —	62100 64 kr.

Tőke utáni esedékes kamatok kiegyenlítették.

A gyámság alól szabadultak közt vagyontalan volt 5. Többi felszabadult egyének kezelés alatt volt pénze 480 frt 42 kr. fennakadás nélkül kezükhez adták.

VIII. Megyei főorvos havi jelentései nyomán.

A közegészségi állapotok kedvezőtlenebbek voltak, egy a betegedési mozgalom fokozottsága, mint a halálozási esetek gyakorisága miatt január és február, kedvezőbbé lettek március hónap s kedvezők maradtak a félév végeig, mert a betegedési esetek száma nem nevedett és a halálozás mérsékeltebb arányban mutatkozott.

A kórmentő hurutos lobos volt az első negyedben, ápril hónap a váltó-lázak szaporodása mellett a jelleg megmaradt, május és június havában a kórmentő hurutos volt.

Agyburok- és agygerincez-lob egy esetben fordult elő Tornallyán.

Hártyás torokgyík 8 eset jelezte különböző helyeken, így a rimaszécsi járás némely községeiben, Sajógömörön, Királyiban és Pelsőczen a vasuti állomáson, szelid lefolyással.

Hasiagyász majd szörvályosan, majd elszigetelt egyes esetekben jelentetett Rimaszombatról, a tornallyai járásból, Sumjáczról, Nagyröczeről, Rimaszécsből, Zubogyról, Szuhatóról. Legszámosabban fordult elő betegedés Nagyröczen összesen 17.

Hökhurut ugyancsak szörvályosan és elszigetelt egyes esetekben Nagyröczen, K.-H.-Várallyán, Rozsnyón, Deresken, Balogon, Sumjácson, s még néhány községben.

Himlő és alhimlő esetei előfordultak szelid lefolyással Nagyröczen, K.-H.-Várallyán, Deresken, Rozsnyón, Rozsnyán, Ragályt, Szuhatót, Zubogyon és Pádárban.

Vörheny szörvályosan Rimaszombatan és Rozsnyón. Vörheny mint járvány Pohorellán és Helpán — a hol is 5236 lakos közül megbetegedett 530, gyógyult 407, meghalt 123.

Fültömörigy lob Tornallyán gyógykezelte 11 eset. Kanyaró járványosan jelentkezett, nagyobb kiterjedésben Rimaszombatan, esekélyebb számmal Osgyanban.

Nyári gyermek hányászekelés mutatkozott június havában Pohorellán és Helpán összesen 8 eset, halállal végződött 3 gyermeknél.

Rüh esetei a tornallyai járásban kerültek gyógykezelés alá és a nagyröcezi s rozsnói járásban.

Állítólag veszett ebtől marást szenvedett Jolsván egy gyermek.

Elsődleges bujakór találtott a nagyröcezi és tornallyai járásban; a tornallyai járásban fordultak elő hucyosó-takar esetei is.

Öngyikkóság történt akasztás által 5, lövés által 1, szívbe szurással 1.

Orvosrendőrileg vizsgáltott könnyű sérelem 138, súlyos sérelem 48, hullaszemle fogatosított 16, hullabontás végrehajtatott 27.

Kéjhölgy tartózkodott Rozsnyón 33. Rimaszombatan 22, orvosilag megvizsgáltván, Rozsnyón 3. Rimaszombatan 5 találtott fertőzöttnek s gyógyítás végett beszállított a megyei kórházba.

A megyei kórházban ápolás végett felvett 226 beteg; ezek közül gyógyult, javulva elbocsátott 178, meghalt 9, ápolás alatt maradt 39.

A védhimlőoltás május hónapban vette kezdetét, júniusban az egész megye területén befejeztetett.

Az állategészségügyi állapotokról a jelentés hetenként és havonként a kir. földmívelés-, ipar- és kereskedelmi miniszteriumhoz pontosan felterjesztetik, részletes adatok hiányában itt csak annyit jelezhetők, hogy elszigetelt egyes esetekben, taknyosság, lépfene, vérhas, esetei fordultak elő, szörvályosan mutatkozott száj- és körömfájás, himlő, rühösség, nagyobb mérvű ragályozás nem történt s járvány a hasznos házi állatok közt nem uralgott, egészben tehát az állategészségügyi viszonyok kedvezőknek mondhatók.

Országos magyar közművelődési egyesület.

Ilyen még nincs, de úgy hiszem, hogy létrehozatala már csak idő kérdése.

Oly időben élünk, midőn a különféle nemzetek erős versenyharcban állanak egymással, midőn a nemzeti individualitás mindenütt öntudatra ébredt s midőn minden nemzet, minden faj történeti múltjára és tapasztalataira hivatkozva, jogot formál magának arra, hogy a nagy harcban, mely a politikai uralkodásért foly, nagy és erős versenytársul elismertessék. — Ez az, mi a mai nemzeteket és fajokat politikailag jellemzi.

Magyarországon sincs különben, sőt alig van ország széles e világon, hol a faji versenyharcnak nagyobb tere nyílne, mint épen e polyglott államban. — Itt a hány faj, nemzet vagy nemzetiség, mind megannyi uralkodni és parancsolni akar. — A magyar politikai örökségre itt bent és ott künt van aspirans elég, kik mindannyian bizonyos missiót érznek magokban szerencsésebben uralkodhatni, jobban boldogítani e haza népét, mint azt a magyar ezredév óta teszi.

Csak hat milliónyi nemzet vagyunk 15 millió népességű országban. — Ha a versenyharcot, a létért való küzdelmet szerencsésen ki akarjuk állani, minden erőnket össze kell szednünk, dolgoznunk minden időben és minden téren, állás és rang, nemzetiségi és felekezeti különbség nélkül, mert a haza közös mindyájunkké. — Nem mondom, — nem is vagyok barátja annak — hogy a külföldet, a más nemzetiségeket, a melynek és a melyeknek külön-külön nemzeti sajátságai vannak, mindenben utánozzuk, a mi — sajnos — sok tekintetben nemzetünknek lábra kapott, de egyben feltétlenül utánoznunk kell őket, és ez egy: a nemzeti műveltség. — A hogy e tekintetben más nemzetek, p. o. az angolok, francziák, németek tesznek, úgy kell tennünk nekünk is. — Itt mindennek: a tudománynak, a politikának, a műveltségnek, a társadalomnak nemzeti jellege van.

Mi panaszkodunk, hogy kevesen vagyunk, hogy könnyen elbánhatunk velünk. Egy nemzetnek ereje és jövője nem attól függ: nagy-e a nemzet, de milyen a nemzet. — Oroszország elég nagy, de hogy a többi európai nemzetekkel kiállja a politikai versenyt, a mig t. i. kiállja, bizonyára nem magas nemzeti műveltsége, de a nagy nemzeti kvantitás teszi és okozza azt.

Hazánkban ilyen nagy kvantitás nincs még, s nagyon késsön, vagy sohasem lesz, ha így szaporodunk, hogy ezt legalább megközelítse. De a hiányt pótolni kell mással: erős nemzeti műveltséggel és szellemmel, hogy erősek, harczések legyünk, képesek megküzdeni minden benső és külső ellen-séggel. — „Nemzeti műveltség és művelt nemzetiség a ezél, melyért mindnyájunknak küzdeni — kell” — mondja egy derék hazafi.

Erre a bölcsőhöz rohant, pár pillanatig rengeti azt s a gyermek elesendesült.

A lelkész Jakabot szelid szavakkal dorgálgatá, utalt a szentírásra is, hogy az a hamis esküt tiltja.

Az idő azonban későbbé járt; a jó lelkész azon ígérte, hogy holnap a keresztelőre meghuzatja az egyház harangját, meggyújtva kézi lámpáját haza készült; György is vállára véve fegyverét, sietett a várkastély felé.

Alig távoztak el a vendégek, Jakab a galyakat s levél-töredéket kirázá a zsákból s néhány nyulat vön elé azok közül.

— Nesze fogd — szóla Bettihez — itt van a mit ma foghattam, de tedd el jól, nehogy a menyét ráakadjon, mert ma reggeltől fogva éheznek, úgy látszik, hogy valahová elbujt s most már kereshetjük. Különben — folytatá, miután néhány pillanattal keresgélgeté, — majd holnap reggel valahonnan csak előkerül.

Betti éj folytán többször fölébredt, felkelt s lábujhegyen lopózzék kicsinye bölcsőjéhez, a gyermek esendesen aluvék, egész nyakig jól betakarva lévén.

— Mily nyugodtan alszik a drága angyal! — mondogatá többször az anyja, — milyen frissen, szépen fog kinézni holnap fehér kontósöcskéjében.

Másnap reggel midőn a keresztelőre felakará öltöztetni szive bálványát, amint a takarót róla leemelé, a gyermek mellén kuczorogva ott találá a menyétet; vér borítá párnácskáját és fekhelyét.

A szerencsétlen anyja karjai közé ragadá gyermekét, de már hideg és halovány volt. Nyakából, melyen éles fogak nyomai látszának, vér ömle ki, a melyet a menyét még nem szivott ki.

Kétségbeesés jajsza hallszék a kisedd kunyhóban; seuki se vizasztalható a szegény Bettit.

Nem hangzott az egyház harangjának vidám hangja a keresztelőre, a halálesengetyű gyász hangja váltá fel azt és a templom is csak gyász halotti énektől viszhangzék.

Nóde ez az ő dolguk, hogyha megcsiphetem őket és ez meg is lesz még ma este, olyan igaz, mint ahogy Györgynek hívnak. Azt hiszik, hogy hazamentem, nem is gondolják, hogy visszatérek; bizonyosan a farakások mellé huzódtak és várják, míg a menyét visszajő, melyet elvesztettek. Megyek, őrséget hozok, a farakásokat átkutatjuk s hogyha megmenekülhetnek, az az ő szerencséjük lesz!

Erre az erdőfelügyelő dörzsölgeté kezeit s örvendett a sikeres hálóbakerítésnek.

— Istenem! Istenem! szóla a szegény Betti elhalványodva s reszketve, csak nem fogja György ur azokat a szegény embereket a veszélybe dönteni, gondolja csak meg, hogy mily rettenetes a gyermektől atyját rabolni el. Bizony én oly köszívűnek nem hiszem György urat.

Betti aggódalmasan tekintete majd a bölcső, majd a kunyhó ajtaja felé; a rövidlato is kiolvashatta volna tekintetéből: óh bárcsak visszatért volna már gyermekem atyja és mindig mondogatta:

— Nem, a gyermektől atyját György ur nem rabolja el, nem olyan köszívű.

— És miért ne? volt a durva válasz, nem könyörülök azokon, kik tiúosan járnak, még atyámat sem kímélném, ha vadorzáson kapnám.

Betti látá, hogy hiába akarja a rettenő Györgyöt csillapítani, még egyszer bátorságot vön más uton-módon visszatartoztatni s nem kérés által.

— Csak nem hagy itt az erdősz ur — szóla — várja be Jakabomat, értekezzenek a kis keresztíu neve felől!

— Mint vadász — volt a válasz — szeretném őt szent Húbert vagy szent Barbara védszárnyai alá helyezni. Jakabbal akartam e felől értekezni, de holnap reggel még templom előtt lesz elég idő. Isten veletek! és kalapja után nyult.

— De niú — szóla Betti — azonnal esni fog, nézze csak hogy úzi a zivatar a fellegeket; menjen csak most epe-

nesen haza, mert úgy nyakig fog ázni s úgy bereked, hogy holnap vígadni sem tud a keresztelőn. No ugyan szép komán lenne akkor nekem! Legalább mig az esőben elindulna, igyék egy pohár bort, hogy ne ázzék meg olyan nagyon. Ez enyelgő kínálkozásnak nem tudott ellenállani az erdősz és ismét leült. Lassan-lassan elfogyott egy kanos bor, már a másodiknak is majd a végére járt, midőn egyszerre Jakab belepett; vállá csaknem meggörnyedt egy zöld gallyal tölt zsák alatt. Le akará tenni, de amint Györgyöt megpillantá oly gyorsan dobá azt az ágyra, hogy az azonnal kioldódott, valami sárgás színű ugrék ki abból gyorsan; Jakabra nézve nagy szerencsétlenség lett volna, ha ezt az erdősz észrevette volna, mert az egy nyulvadászatra betanított menyét volt, mely kigyó módjára csuszott az ágy terítője alá, de a hazai bor, mely ámbár nem volt valami tüzes, megzavarta az erdősz fejét; még egyszer oly beszédessé lön mint rendesen és mindig kedvencz témájára tért; az uradalom erdőjében a vadorzókat megbüntetni, Jakab magára értette a vadorzó elnevezést és mind a ketten oly heves czivódásba keveredének, hogy a jó lelkésznek kellett őket heves vitaközásuk alatt lecsillapítani. György Jakabnak szemére lobbantá, hogy miért meri pártját fogni a vadorzóknak, emez pedig mindig azt ismételtgeté, hogy a vadásztervény szóról-szóra embertelenség és csak azért hozattak azok, hogy a szegényeket nyomorgassák vele. György erre annyira ment, hogy őt is vadorzónak nevezé, sőt mint mondá, nem is lenne szükség messze fáradni annak bebizonyítására. Már az ágyhoz közeledett s kezét nyujtá a zsák után, mintha megvizsgálni akarná annak tartalmát. Jakab gyorsan másra fordítá beszédét, esküdözött mennyre-földre, hogy ő nem vadorzó; megesküdött mindenszentekre, esküdözött a maga és gyermeke boldogságára.

E pillanatban a gyermek nyögdeéselve mélyen felsikolta. A szegény Betti elhalványodék.

— Uram Isten! mi ez? — kiálta keresztet vetve — miért esküvel ily vakmerően, nem félsz-e az Isten verésétől?

A mi e nagy és magasztos ezél elérésére eddig tétett, az mind kevés. — A mai viszonyok mellett még az iskola is kevés a nagy ezél elérésére. — Kivéve egyes helyeket és buzgóbb hazafiakat, foly győse a népiszkolában és más téreken is a magyarosítás, oly későn fog a fiatal nemzedék és e haza népe megmagyarosodni, hogy mi utánna nem várhatunk, nem várhatjuk be a mostani és a jövő nemzedék teljes magyarosítását iskolai uton esupán. — A kormánytól, az egyháztól mindent nem várhatunk. — Itt az élő magyar társadalomnak kell erős akcióba lépni. — Egy szív és lélekkel kellene kitűzni a magyar nemzeti közművelődés terjesztésének zászlóját.

Az utóbbi időkben vidékenként meg is indult ez irányban a dieseretes mozgalom és akció. Megalakult a felvidéki, a sárosmezei és legújában a gömörmezei magyar közművelődési egyesület, a melyek, — ugyhiszem — magukban véve is ugyan erős várai leendenek a felvidéki magyarságnak.

Ez elkülönített organumok azonban csak akkor fognak működhetni teljes sikerrel, ha köztük bizonyos szövöketést jön létre és ha más megyék sem maradnának télenül. Egy ország, egy nemzet, egy jövő érdekében a hazafias munkát nem csak a felvidék, ncsak Sáros és Gömörmezei tegeék, hanem tegee az egész ország, nemzet, társadalom, s mielőbb alakítsa meg az Országos magyar közművelődési egyesületet, mely hivatva volna a magyar nemzeti műveltséget hazafias szellemben közös akarat és erővel országsszerterterjeszteni, a hazát, nemzetet ki- és befelé nagygyá, erőssé, versenyképessé tenni s jövőjét biztosítani. — Ezt tartom én a legszükségesebb dolognak, valamit csak „magyarság” érdekében tenni akarunk.

Vitéz Lajos.

Meghívás.

A „Gömörmezei ált. tanító-egylet” rosznyői járásköre folyó évi október hó 29-ik napjának delelőtti 9 óráján Berzstén a ref. iskolában gyűlést tart, melyre a kör tagjait s az érdekelteket tanügybarátokat tisztelettel meghívataunk.

A gyűlés tárgyai:

1. Gyakorlati tanítást tartand Bachát Endre oláhpataki tanító a földrajzból.
2. Ezen tanítás bírálása.
3. A f. évi június 3-án Gacsalkon tartott gyűlés jegyzőkönyvének felolvasása.
4. A kitűzött tételekre behozott munkák felolvasása, és pedig: a) „A törtszámok tanítása a népiszkolában.” Makovics Pál papirgyári tanító által. b) „A természettani tanítás anyaga és módszere.” Werner Gyula nevelő ur által. c) „A felnöttek tanítása tekintettel a magyar nyelv elsajátítására,” előadja Mikulás János genesi tanító.
5. A tagsági díjak s hátrálékok beszédése.
6. Indítványok.
7. Tisztválasztás.

Tisztelettel kéretnek az azon gyűlésen résztvenni kívánók, legyenek szivesek ez étkezés tekintetéből Mares János tanító urnál Berzstén legkésőbb október 28 ig jelentkezni.

Csetnek, 1884. október 14.

Id. Nagy Lajos,
jköri elnök.

Hírek és vegyesek.

A holnap tartandó rendkívüli megyebizottsági közgyűlés igen rövid lesz, mert egyetlen kiváló tárgya a legtöbb adót fizető megyebizottsági tagok névsorának megállapítása s a kilepelt választott tagok helyének választás útján eszközözendő betöltése körüli eljárás megbeszélése leend.

Műkedvelők előadása. A rimaszombati műkedvelő társulat ma tartja huzamos idő óta, az első előadást. Szinre kerül: „Jótevény ezéla.” Berezik Árpád jeles 3 felvonásos vígjátéka. Kezdeté 7 és fél órakor. Az előadást tánc követendi.

Rozsnyón — mint lapunknak írják — a ref. templom felavatási ünnepélye nem november 9-én, de 16-ikán lesz.

A rimaszombati dalárda folyó évi november hó 15-én fogja tartani az első hangversenyt, mely alkalommal több kiváló műdarabot, ezek között a versenydarabot is be fogja mutatni.

Losonczon november 8-án nagy hangverseny lesz, melyben a felvidék koszoruzott dalárdái közül a losonci és rimaszombati is részt vesz.

Az ellenőrzési szemle vége felé jár megyénk területén, mindkét bizottság november 5-én végzi be működését, még pedig az első Nagy-Rőze, Jolsva városok s a rőzei járás-, a második Rimaszombati város s a rimaszombati járással.

Az őszi vásár 20—21-ikén volt Rimaszombaton. Azt hittük, hogy a buza árának esökkenése ártólag fog hatni a vásár népességére. De esalatoztunk, mert népességére nézve egyike volt a legnagyobb vásároknak. Igaz, hogy buzát alig szállítottak be s a mi készlet volt 6 frt 40—6 frt 80 krown kelt el; árpát, babot, zabot, senki se vitt vissza. Az árpa, zab és kukorica legnagyobb kelendőségre talált. Juh, sertés, tehén, igavonó állat igen sok volt, de áruk a megelőzőtöttekhez viszonyítva, alább szállt. Káposztát 300 szekérral hoztak be s állítottak ki a helybeliek s az utolsó főig elszedték.

Trefort Ágost vallás- és közoktatásügyi miniszter a hazai műiparcsikké pártolása érdekében a következő körlevelet boesztotta ki az ország valamennyi egyházi főhatóságához: „A hazai műipar és képzőművészet emelése érdekében fordulok (ezimhez) és szót intézek egyuttal összes egyházi főhatóságainkhoz, mint a kiket főtenyezőkül tartok arra, hogy az e téren elért szerény eredményeket pártolásuk biztosításával lehetőleg fokozzák. A képzőművészet és a művészeti ipar az egyház részéről nyert támogatás útján emelkedett minden országban, az által, hogy onnan nyert munkát s foglalatosságot legelső sorban. Így volt ez mindenütt, csak nálunk vált divattá a külföldhöz fordulni mindenért. Igaz, hogy ez egy időben alig is lehetett máskép, mert hajdan díszlő műiparunk egyszerű csak pangásba esett, ugyszólván eltűnt. Most azonban jobbra fordult a dolog. Közviszonyaink ez irányban is örvendetes lendületet vettek. Képzőművészetünk kezd lassan-lassan számot tenni s egy majdan virágzandó műipar csirája mutatkozik itt is, ott is, a mely nemesak megérdemli a gondozást, hanem követelt is, ha csak a létezőt veszélyeztetni nem akarjuk. Ma igen sokat lehet itthon készíteni, mit egy pár év előtt külföldről kellett behozatnunk. Ragaszkodjunk a magunkéhoz és fejlesszük azt nemesak nemzeti érzületből, hanem jól felfogott önérdékünkől is, a mely pedig ez idő szerint

parancsolólag int és határozott irányt jelöl ki működésünknek. Nem ismeretlen (ezim) előtt, hogy az európai piac nyers anyagokkal el van önzölve s hogy mi az Európán kívüli produkcionális országokkal alig leszünk képesek versenyezni. Ujjmutatás ez arra, hogy az ipar fejlesztéséhez fogjunk minden erőnkkel. Igenis minden erőnkkel; mert csak is így számolhatunk sikerre. Tegye meg a társadalom minden rétege a magáét és én meg vagyok győződve, hogy mi rövid idő alatt jelentékeny fogunk teremtetni; csak ne keressük künn azt, a mit itthon is megszerezhetünk. Melegen ajánlom az itt előadottakat (ezim) nagybecsű figyelmébe azon tiszteletteljes felkéréssel, hogy a templomok díszítéséhez tartozó művészeti vagy műipari ezikkeket itthon máltóztassák készíttetni s így közgazdasági állapotaink javulásához a lehetőséghez képest járulni. Van szerencsém még megjegyezni, hogy addig is míg a műipar előmozdítására alakulandó társulat megkezdendi működését: a megrövelések és ezégek tekintetében kellő felvilágosítással s utbaigazítással az iparművészeti muzeum igazgatósága — sugárut 79. — feg szolgálni. Fogadja (ezim) kiváló tiszteletem őszinte nyilvánítását. Budapest, 1884. okt. hó 22 én. Trefort s. k.

Az „Ország-Világ” XXI-ik füzeté a szokott érdekes és változatos tartalommal jelent meg. Tartalmából felemlítjük a következőket: Görgey Szt-Imre, Irta és illusztrálta Nemes Ödön. Meghívás. (Kötemény.) Irta Gáspár Imre. A havasok királyinöje. Történeti regény. P. Szathmáry Károlytól. Bolyay Farkas. Emlékkövénék teleplezés alkalmából Irta és illusztrálta Nemes Ödön. Makart János. A „Jakab temetése.” Elbeszélés. Sziklay Jánostól. A távozó madarakhoz. (Kötemény) Irta B. Büttner Lina. Trüüü-trüüü. (Ószi kép.) Molnár Györgytől. A marinschizai vesztég-intézet. (Képpel.) Mész Zsigmond-tól. A hegedű-hangszer történetéhez. Id. Abriányi Kornéltól. A hét története. Bolygótól. Az aequinokmú ásátások. (Két képpel.) Salamon király. Nemes Mihály eredeti rajza. Férfi-kor. (Kötemény.) Reviczky Gyulától. Ripólyhnyé. Adalékok Erdély történetéhez. B. J.-től. Lidi. Falusi beszély. Jászai Sándortól. Özv. Cserey Jánosné, szül. Zathureczky Émilía. Dr. Janosé Benedek-től. Szüreten. (Kötemény.) Farnos Dezsőtől. A Frangepánok vára Tersattóban. (Képpel.) Az acél lakat. Rege. Baumbach Rudolftól. Fancsal. (Képpel.) Az Aldana és a Vaskapu. Palotay Ákostól. Most az egyszer nem heti, de üres tárcza. Degré Alajostól. Iskolában. Iskola után. (Két képpel.) A meregő. (Képpel.) Irodalom. Színház. Művészet. Udvar. Hymen. Gyászrovat. Kegyelet. Különfélék. Sakk. Rejtvények. Naptár. Hirdetések. — Mint e tartalom gazdagsága mutatja, az „Ország-Világ” méltán örvend nagy kedveltségnek és egészen megérdemli azt a pártfogást, mely egyre növekedőben van, kivált azóta, mióta Degré Alajos jeles írónk szerkesztésében s a „Pallas” irodalmi és nyemdaí részvénytársaság kiadásában jelenik meg. — A lap minden száma elárulja, hogy szerkesztő és kiadó a lehető legnagyobb gondot fordítják egy tartalmára, mint kiállítására. A díszes lap ára: egy évre 10 frt, felévre 5 frt, negyed évre 2 frt 50 kr. Mutatványszám kívánatra ingyen és bérmentve küldetik. Előfizetheti legezlszerűben postautalvánnyal az „Ország-Világ” kiadóhivatalában, Budapest, gránátos-utca 6. szám.

A hosszú téli esték legnemesebb időöltését a hasznos olvasmány képezi. Társadalmi viszonyaink immár odáig fejlődtek, hogy a ki a kortól elmaradai nem akar, egy jó napilap járását alig mellőzheti. Legjobban bizonyítja ezt a napilapok előfizetőinek az utolsó tíz év alatt történt megszüszereződése. De nem is esoda, mert ma már egy jól szerkesztett napilap a legolosebb művelődési eszköz és hasznos mulattató, ugyszólván élvezeti ezik egyuttal. Aki például a „Pesti Hirlapot,” mely egy óra 1 frt 20 kr., negyedévre 3 frt 50 kr., járatta, — naponkint egész kötet olvasmányt nyer, melyben politikai cikkeket talál a legelőkelőbb publicistáktól (Pulszky Ferenc, Beksics Gasztáv, Törs Kálmán, Eötvös Károly) tárcákat és mulattató kareolatokat Mikszáth Kálmán (Scarron.) Bartók Lajostól (Don Pedró.) kik a lap belső munkatársai s még egész sorától a legjelesebb tárczáiroknak, mint Agai Adol (Csieseri Bors.) Györy Vilmos, K. Tóth Kálmán, Tóth Béla, dr. Radó Antal, dr. Sziklay János; stb. Kiválóan mulattatók „A t. Házból” című országgyűlési kareolatok Mikszáth Kálmántól s a Bartók Lajos élénk színi szemléi. A lap nagy terjedelme lehetővé teszi minden érdekes beszédnek egész közlését; de kiváló fontosságú távirati rovat is a legterjedelmesebb. S amit egyetlen napilap sem nyújt ma Európában, a „Pesti Hirlap” hetenkint külön, bekötésre alkalmas zenemellékletekkel is kedveskedik előfizetőinek minden ráfizetés nélkül; tehát évente legalább 80 válogatott zenedarabot — ajándékol. Jó lélekkel ajánlhatjuk azért a politikailag teljesen független — egy párthoz sem tartozó — „Pesti Hirlapot” a művelt magyar olvasó-közönség pártfogásába. Aki még nem ismerné, írjon egy levelező lapon a kiadóhivatalnak, (a „Pesti Hirlap” kiadói Légrady testvérek, Budapest, Nádor-utca 7. sz.) s onnét egy hétig díjtalanul kap mutatványszámokat.

Megjelent a „Gondúzó” szépirodalmi hetilap 5. száma a következő érdekesítő tartalommal: „Székely támad, Székely bánja.” Történeti regény P. Szathmáry Károlytól. — „Három pohár.” kötemény Komócsy Józseftől. — „Izsák.” regény Irta Kazár Emil. — A „club,” regényes korrajz, irta Mikszáth Kálmán. — „Palkó vitéz.” regény Margitay Dezsőtől. — „Rontó Pál.” verses regény, irta gróf Gvadányi József, 1793-ban. — „Ki lesz az örökös?” Hartman-Plön regénye, magyarosította Mártonffy Frigyes. — „Semmi.” rajz. Vészi Ödöntől. A vakandok. — A boríték tartalma: „Ház és tűzhely:” Olesó és izletes pünes készítése. — „Hogy kemény húst puhára főzhessünk.” — „Rumos lepény.” — Vegyesek: „Rosz versek.” — „Szórákozottság.” — „A nősülés minden osztálynál más más módon történik.” — „Boldog negyedóra.” — „Frigyes király.” — „Mint volt hajdan?” — Talányfejtők névsora. — „Talányok.” — Szerkesztői posta. Figyelmesen olvassa a lap tartalmát, őszintén kell megvallanunk, hogy a gonddal szerkesztett és fényesen kiállított szépirodalmi hetilap valóban páratlanul áll a hasonló vállalatok közt, mert munkatársai egyttöl-egyik elsőrangú írónk sorából vannak válogatva. Első helyen áll P. Szathmáry Károly az aránytollu, kitünő történeti regényírónk, ki „Székely támad, székely bánja” című regényében Zápolya János Zsigmond korából, érdekesítő modorával rajzolja az akkori szomorú állapotokat; továbbá Margitay Dezső „Palkó vitéze” zamatos, utánezhatlan népies irályával; Komócsy József a „Szereltem könyve” halhatatlan irójának „Három pohár” című kitünő köteménye; a husz év óta előnyösen ismert Kazár Emil „Izsák” című regényével és a fiatal nemzedék közül az oly gyorsan óriássá növekedett Mik-

száth Kálmán „A club” című kedélyes rajzával. Megemlítjük még a szerkesztőt, ki Hartman-Plön „Ki lesz az örökös?” című regényét magyarosította. Vannak még a borítékon ismeretelő és mulattató apróbb ezikke, hasznos tudnivalók, kedélyes apróságok és érdekes talányok. A derék vállalkozó kiadó valóban megérdemli a pártfogást és ajánljuk a „Gondúzó” olvasóinknak, mert a legjelesebb és legolosebb szépirodalmi hetilap, mely nem esupán gondjukat üzi el, hanem népies, műveltető olvasmányt nyújt. A lap megjelen minden vasárnap három sűrűen nyomtatott ilyen és félvnyi színes borítékkal. Előfizetési ára: egy évre 6 frt, felévre 3 frt, negyedévre 1 frt 50 kr. Egyes szám ára 15 kr., kapható minden könyvkereskedésben; az ujon: an belépett előfizetők az eddig megjelent 5 számat azonnal megkappják. Az előfizetési pénz Székely Aladár kiadó-tulajdonoshoz küldendő, Budapest, VII. Dob-utca 14.

CSARNOK.

A latin nyelv nemzeti költészetünkben.

Irta Adoleseens.

De ha nem a népet, hanem költőinket hallgatjuk, itt is azonnal fülünkbe hangzik az előbbi kor latinismusa s ama sajnos tapasztalatra jutunk, hogy akkor talán még nagyobb mérvben uralkodott az, mint a megelőző időben és mennél magasabb rangú művelője akadt költészetünknek; annál jobban érezhető azon az idegenszerűség. — Így, hogy állításomat példával igazoljam, e kornak egyik lyrikusa br. Amade László egész a megbotrunkoztatásig használja a latin szavakat, midőn ilyen rimeleshez folyamodik:

Érted, mint kell confundálni,
Irgyeket contemnuálni.
Magat tutkon consolálni,
Titkos ezéját conservalni.

Szintén ilyen egy más k köteményének eme versszaka:

Ámbár vadnak sok irigym,
Érted ezer ellenségim;
De azokat contemnalom,
S a hol lehet, confundalom.

Még nevétségesebbek a következő sorok:

Observáltam, miként égték
Ráe tüzei szemeknek,
Mint harsolnak afféctusi
Érted ezer szíveknek.

Mindezekből látni lehet, meanyire uralkodott s használtatott szelbten a latinismus, midőn nem rettegett a költő ennyire kiforgatni nyelvünket eredeti szépségéből. — Valamint Amade és e század többi lantosa, ugy Faludi sem hagyott a latinismussal, — csak akkor mutatkozott egy kiesit nagyobb élékség nemzeti irodalom művelése körül, midőn Bessenyei és testőrtársai 1772-ben felleptek és új korszakot jelöltek a magyar irodalom történetében. Az irodalom, főleg a költészet újraébredését, fejlődését mint tudjuk, három irányban igyekeztek és megnyitit új korszakban eszközölni, mely megannyi költészeti iskolának vetette meg alapját. — Mindhárom iskolának meg volt a maga tévedése és hibája. — A francia iskola ledder, szélesap, s e mellett idegenszerű, — a classicus iskola e konyhalatúság hű fészke. — a népies iskola, a tulságos népiességre törekvés miatt durva, darabos, sőt aljas volt.

Ezek közül minket egyedül a classicus iskola érdekel, mint a mely a latinismus jármát tovább is hordozá. Ennek egyik legnagyobb művelője a latin odával Horátiusig szárnyaló Virág Benedek magyarul írott verseiben nemesak elődeinek hibáival lép fel, s rontja meg költői nyelvünket, hanem azoknak tévedéseit, — lehet nevezni bűnnek is, jórészben tetőzi, sokasítja. A mythologiai képek és hasonlatok használata, latinus kifejezések és szavak mellett még megtömi verseit a latin szerzőktől vett idézetekkel is, miáltal azok majdnem érthetelnekké válnak, s bizonyosan mélyen sértek a szép ízlést. Avagy milyen nevétséges de egyszerűs mint minden igazi nyelvérzékkel bíró ember előtt bosszantó is az efféle verselés:

Hát nem jut eszedbe, hogy az Auctor haragudva beszélget?
„Urben a principio reges habuere.” haragszik.

(A muzsa és poéta.)

ugyanesakilyen Nagy vérontással, portans mecum omnia helyről
Helyre menének.

(Vajki Györgynek)

valamint ez is Tudd meg correptálta velem jura urbis et orbis.
(Horváth Istvánnak.)

Ányos egész a római mythológiában is, mit alakainak gyakori és sokképen való alkalmazása azonnal elárul.

Még oly finom nyelvérzékkel bíró, igazi költői lélek is megfélekedzik magáról, mint a milyen volt a lyra benső melegétől áthatott tárgyas képeket rajzó, a szívvilág rejtekeit annyira ismerő Kisfaludy Sándor, kinek különben gyönyörű Hymfjéjből oly rosz hatást gyakorlólag rinak ki az efféle sorok:

Ha valaha dupláztá-e?

Sohajttásom fuvalmt?

(Kesergő szerelem.)

még inkább Lelke esupa sympathia,
Harmonia erzése.
Szava kedves melódia
A sphaeráknak zengése

(Kesergő szerelem.)

vagy Ámor nélkül Szibéria
Volna e föld s apathia
Ezen földi életünk.

(Boldog szerelem.)

Szazadunk első évtizedeiben még nagyon is divatos volt a latin nyelvű verselés, a díszes ünnepélyekre készített ódák mind latinul hangoztak, gyászos elégiákban latinul siratták meg az elköltözötteket, s a sárospataki főiskolának is nem egy tudós tanára és kitünő ifja volt mester a latin nyelvű ünnepi ódák és gyászdalok készítésében. A classicus irodalom iránt előszeretettel még görög nyelvű énekek készítésében is nyilatkozott, minők, hogy többet ne említsék, Ungvárnemeti Tóth László művei.

Nemzeti költészetünkre a Kazinczy által megkezdett nyelvreform jótevény hatást gyakorolt. A megnemesített és a költői kifejezésekre hajlékonytá tett, könnyed, sima nyelv magához vonzotta dalnokainkat, föleg miután a költészetben maga a nyelvemester Kazinczy írt elől jó példával. Az új classicismus erő és hatályosság, zengzetesség alaki és tartalmi tökély tekintetében messze túlhaladta a régi classicus iskolát, — alábbhagyott nagyrészben a latinus szavak használatát, — sajnos azonban, hogy a mythologiai képzetektől és sem tudott szabadulni. — Az élénk, költői kedélyű Kazinczy, a jámbor, keserűségében is szelid Dajka, — és különösen a merész ódaköltő Berzsenyi sekszor egész az érthetelenségig megtömi költémé-

nyeket görög, de kivált latin mythologiai képekkel és hasonlatokkal, melyek a helyett, hogy élvezetet nyújtanának, — méltán undort kelthetnek.

A latinismus, noha csak mint ritka madár, egész a 40-es éveig írott költői termékek között itt-ott elvétve feltalálható, de a már a 20 as években megindult nagy nemzeti mozgalom, a mint a törvénykezés és közigazgatás teréről leszoritotta; észrevehetőlag az irodalomból, s így a költészetből is mindinkább inkább kiküszöbölte a hivatalos latin nyelvet. Ma már hál Istennek csak némely a mult intézményeiben él, vagy meg-

romlott nyelvérzékü ember találja annak negélyezett használatában izetlen örömet. (Vége.)

Felelős szerkesztő: **Bodor István.**

Nyiltér. *)

8. További véleményezés ausztriai orvosok részéről **Brandt R. gyógyszerész svájci labdaesairól.** Dr. Kopf egészségügyi titkos tanácsos Pragában a következőket írja: „Köszönöm a részemre küldött svájci labdaesakat s a legnagyobb örömmel kijelentem, hogy azok a kellő esetekben kiváló hatásnak.” — Dr. Würzer Ede kórházigazgató Hallban (Tirol) ezt írja: „A küldött svájci labdaesok hatása teljesen megfelel várakozásomnak, kérem tehát szíveskedjék ismét két dobozzal küldeni.” — Dr. Prohinszky, városi orvos Wielezskában (Galicia) így ír: „Bodokovsky Kázmér es. k. fő sőbányafelügyelő ur Wielezskán, bélpangása ellen az én tanácsomra az ön svájci labdaesait használja, teljesen kielégítő sikerrel, a mi engem arra indít, hogy a megfelelő esetekben továbbra is az ön labdaesainak használatát rendeljem meg.” — **Brandt R. gyógyszerész svájci labdaesai a magyarországi gyógyszerárakban kaphatók. Egy doboz ára 70 krajczár.**

*) E rovat alatt közlöttékért nem vállal felelőséget a Szerk.

Magán-hirdetések.

Hirdetmény.

Nagy-Rőcze városában a főpiacon levő **nagy vendéglő** — kenyhával, étteremmel, ivó- s vendégszobákkal és istállókkal — az 1885-ik év január hó 1-től számítandó 3 egymásutáni évekre **mérésre** kiadandó. Kik ezen üzlet vezetésére alkalmasak és jártasak, jelentkezhetnek **Kohn Sámuel** nagy-rőczei regalebélő urnál Nagy-Rőczén, hol a feltételek is meg tudhatók. — A vállalkozó csak keresztény lehet.

100000 db téglá eladó.

Jánosi községében 100,000 db legjobb minőségű téglá — oly nagyságban mint a Rimaszombat városa által készítették — eladó **Borbély Lászlónál.**

Hirdetmény.

A jolsvai gyümölestenyésztő társaság közgyűlési határozatánál fogva ezennel közhírré tétetik, miszerint az ezen társulat tulajdonát képező s a jolsvai határban fekvő nagy gyümöleskert az ott létező lakházzal együtt a folyó 1884. évi november hó 8-ik napjának délelőtti 10 órakor Jolsván a városháza tanástermében tartandó nyilvános árverésen örök áron el fog adatni. Venni szándékozók felhívtnak, hogy a kitűzött helyen és időben 40 frt o. é. bánatpénzzel ellátva jelenjenek meg. Árverési feltételek alólírotttnál bármikor előlegesen is megtekinthetők. Jolsván, 1884. október hó 7-én.

3—3 **Maléter Ede,** társulati elnök.

Vendéglőmegnyitás.

Van szerencsém a t. közönség szives tudomására hozni, hogy folyó évi **november hó 1-től** Rimaszombatban

a „**Huszár**”

vendéglőt több évekre haszonbérbe kivettem. Midőn ezt tudomásra hozni szerencsém van, felhívom mindazok figyelmét, kik a jó és izletes ételt, finom italt, pontos kiszolgálást és jutányos árakat kedvelik, szerencsésnek látogatásukkal.

A vidéki utas közönség pedig feltalálhatja a fentiekben kívül még a kényelmes és tisztán bebutorozott szobákat.

Lovak részére jó istálló, széna és zab. Kocsiknak fedett szin.

Magamat a t. városi és vidéki közönség pártfogásába ajánlván maradtam

Teljes tisztelettel **Simon Neitusz,**
vendéglős.

1—3

A téli időszakra!

Van szerencsém a mélyen tisztelt közönség tudomására hozni, hogy a mai naptól kezdve **cserencsényi-utczai raktáromon** a legjobb minőségű

kő- és bikkfaszén

nagymennyiségben a következő jutányos árak mellett mindenkor kapható:

Egy métermázsá bikkfaszén 2 frt 50 kr.

Egy „ „ kőszén — frt 80 kr.

Tíz métermázsá kőszénnek egyszerre át-vételénél métermázsáját 75 krba számítom.

A szénnek **hazaszállítatását a vásárlónak költségére** szívesen eszközöltem.

A kicsinybeni eladás 10 krtól kezdődik.

Számos megrendelésért esdve, maradtam a mélyen tisztelt közönségnek kész szolgálja

Rimaszombat, 1884. október 25.

1—3 **Hoselitz Salamon.**

SZOJKA JÁNOS gazdasági gépjavitó-műhelye. RIMASZOMBAT.

Van szerencsém a t. gazdaközönségnek gépjavitó műhelyemet szives figyelmébe ajánlani. Felvállalok — jótállás mellett — **mindenféle gépek** javítását. Gőzgépeknél **új tűzfalakat, tűzszekrényeket, új becsövezéseket, stuczezolások** és **egész felszereléseket** a legjutányosabb árak mellett.

Vidéken teljesítendő javítások is elfogadtatnak. Ajánlkozom új szivattyus-kutak felállítására, vagy ezeknek javítására stb. stb.

Végül bátorodom még ajánlani gazdagon felszerelt

gazdasági gépraktáramat,

hol mindenféle **kézi- vagy járgányeséplőgépek, rosiák, triörök, hármascékek, Howard-féle vasboronák** stb. stb. a legnagyobb választékban — 10%-al olcsóbban mint bárhol vásároltak — kaphatók. Rimaszombat, 1884. okt. 25-én.

Szojka János, gépész,

Műhely és raktár: temető-utca 20. szám alatti házban.

Jutányos tűzifa.

Alólírottak tisztelettel hozzák Rimaszombat városa és vidéke t. ez. közönségének tudomására, hogy **1884. év október hó 26-tól** a tamásfali erdőn levő legjobb minőségű

galyfának

kubik méterjét **90 krra** szállítottuk le.

Venni szándékozók — az összegnek előleges lefizetése mellett — **Gömöri Ede** urnál jelentkezhetnek.

A fának az erdőből kifuvározása ezentul naponta eszközölhető. 1—3

1—3 **Steiner és Ungár.**

A legújabb tudósítás.

Rimaszombat városa és vidéke n. é. közönségével, de különösen tisztelt vevőimmel szemben vélek kötelességet teljesíteni, a midőn a téli évad beálltával arról van szerencsém értesíteni, hogy a gyári telepekről viszatérve, raktáramat sok oly czikkel bővítettem, a minőket eddig nem tartottam, nevezetesen:

A legfinomabb nő és uri **prágai keztűk,** a legdivatosabb női ruhákhoz szükségelt **gombok, szalagok** minden színben, **csipkék** minden minőségben, a legdivatosabb **Krimmer-** selyem- és **cloth-esernyők** minden minőségben. Jute-, gyapjú és chenille **futó- és sopszönyegek** stb., mindezen elősorolt czikkek városunk üzleti forgalmában hézagot pótolvák, nálam gyári árban megszerezhetők.

Rendes czikkeimmel is meglepő eredményeket mutathatok ezuttal fel, ugyannyira, hogy a legjobb minőségű esikós és piquet **barhetek, calmuk, moldon,** kisebb és nagyobb **téli kendők** szintén gyári áron szerzethetők nálam be.

Divatraktáromra áttérve jogos önérzettel mondhatom, hogy ez valódi különlegességét képezi piacunknak, mert **ruhaszöveeim, flanelleim és nőruha-posztóim** az utolsó divatnak teljesen megfelelők, fekete és színes **ternőkban,** fekete és színes **selymekben** pedig a legjelesebb gyártmányokat tartom raktáromon.

Dús raktárt tartok még valódi rumburgi-, ereasz- és szilézai-**vásznakból** $\frac{1}{4}$ $\frac{5}{8}$ $\frac{3}{4}$ és $\frac{3}{4}$ szélességben. Mindenféle **színes és fehér asztalneműekből,** $\frac{1}{4}$ $\frac{3}{4}$ és $\frac{3}{4}$ szélességű **chiffonból, pamut- és czérna-grádlis és kanavaszából,** ugy, hogy ide sorolva még cachemir és gyapjuszatin **paplanaimat,** a legújabb mintájú gobelin- és ripsz **terítő-készleteimet,** a legelegánsabb **menyaszszonyi kelengyék**et vagyok képes összeállítani.

Nagy **uriszövet** raktárom arra képesít, hogy a legelegánsabb öltönyök elkészítését a legelőnyösebb áráért vállalhatom fel.

Kiváló nagy raktárt tartok **uri ingekben** és **nyakkendőkben,** gobelin-, ripsz és esinvat-**butorkelmékben** és **pokrőczokban.**

Van szerencsém végül a n. é. közönséget raktárom megsemlélésére meghívni és magamat további beeses pártfogásába ajánlván maradtam

Rimaszombat, 1884. október 26-án.

1—*

Teljes tisztelettel

ENGEL ADOLF.

Kiadóhivatal: Budapest V. Nádor-utca 7-ik szám.

Előfizetési árak

a „**PESTI HIRLAP**”-ra

Egész évre . . . 14 frt — kr.

Félévre . . . 7 frt — kr.

Negyedévre . . . 3 frt 50 kr.

Egy óra . . . 1 frt 20 kr.

Egy szám helyben 4 kr.

Vidéken 5 kr.

PESTI HIRLAP

LEGOLCSÓBB, LEGJOBB, LEGELTEREJDTEBB MAGYAR
POLITIKAI NAPILAP.

Megjelen

mindennap

az ünnep- és vasárnapokat követő

napokon is, **2—2 $\frac{3}{4}$ iven.**

Mutatványszámok kívánatra egy hétig ingyen és bérmentve küldetnek.